

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2022. február 22.*

„Előzetes döntéshozatal – Jogállamiság – Az igazságszolgáltatás függetlensége – Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke – Az uniós jog elsőbbsége – A nemzeti bíróság arra vonatkozó felhatalmazásának hiánya, hogy megvizsgálja az érintett tagállam alkotmánybírósága által az alkotmánnyal összhangban állónak ítélt nemzeti jogszabály uniós joggal való összhangját – Fegyelmi eljárás”

A C-430/21. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Curtea de Apel Craiova (craiovai ítélőtábla, Románia) a Bírósághoz 2021. július 7-én érkezett, 2021. július 14-i határozatával terjesztett elő az

RS

által indított eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, L. Bay Larsen elnökhelyettes (előadó), A. Arabadjiev, C. Lycourgos, E. Regan, S. Rodin, I. Ziemele és J. Passer tanácselnökök, F. Biltgen, P. G. Xuereb, N. Piçarra, L. S. Rossi, N. Wahl, D. Gratsias és M. L. Arastey Sahún bírák,

főtanácsnok: A. M. Collins,

hivatalvezető: C. Di Bella tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2021. november 23-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a román kormány képviselőiben E. Gane, L. Lițu és L.-E. Bațagoi, meghatalmazotti minőségben, segítőkük: M. Manolache,
- a belga kormány képviselőiben L. Van den Broeck, M. Jacobs és C. Pochet, meghatalmazotti minőségben,
- a holland kormány képviselőiben M. K. Bulterman és J. Langer, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: román.

– az Európai Bizottság képviselőjében P. J. O. Van Nuffel, I. Rogalski és K. Herrmann, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2022. január 20-i tárgyaláson történt meghallgatását követően, meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUSZ 2. cikknek és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az RS által benyújtott, a házastársa által tett feljelentés nyomán indult büntetőeljárás időtartamának vitatására irányuló panasz keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

A román alkotmány

- 3 A Constituția României (román alkotmány) 148. cikkének (2) és (4) bekezdése a következőket írja elő:

„(2) A csatlakozás következtében – a csatlakozási okmányban foglalt rendelkezéseknek megfelelően – az Európai Unió alapító szerződéseiben foglalt rendelkezések, valamint a többi kötelező erejű közösségi szabályozás elsőbbséget élvez a nemzeti jogszabályok ellentétes rendelkezéseivel szemben.

[...]

(4) A Parlament, Románia elnöke, a kormány és a bíróságok biztosítják a csatlakozási okmányból, valamint a (2) bekezdésben foglalt rendelkezésekből eredő kötelezettségek tiszteletben tartását.”

A büntetőeljárásról szóló törvénykönyv

- 4 A codul de procedură penală (a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv) 488^{1.} cikk^e előírja, hogy amennyiben az ügy a büntetőeljárás szakaszában van, a sérelmet elszenvedő fél a büntetőeljárás megindításától számított legalább egy év elteltével panaszt nyújthat be az eljárás felgyorsítását kérve.
- 5 A jogokkal és szabadságokkal kapcsolatos ügyekben eljáró bírónak vagy a hatáskörrel rendelkező bíróságnak e törvény 488^{5.} cikk^e alkalmazásában az e rendelkezésben felsorolt számos elem alapján kell vizsgálnia az eljárás időtartamának észszerű jellegét.
- 6 Az említett törvénykönyv 488^{6.} cikk^{ének} (1) bekezdése előírja, hogy amennyiben a jogokkal és szabadságokkal kapcsolatos ügyekben eljáró bíró úgy ítéli meg, hogy a panasz megalapozott, határidőt kell szabnia, amelyen belül az eljáró ügyésznek döntenie kell az ügyben.

A 303/2004. sz. törvény

- 7 A 2004. június 28-i Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătoreștilor și procurorilor (a bírákra és ügyészekre vonatkozó szabályokról szóló 303/2004. sz. törvény; *Monitorul Oficial al României*, I. rész, 826. sz., 2005. szeptember 13.) alapeljárásra alkalmazandó változata (a továbbiakban: 303/2004. sz. törvény) 99. cikkének §) pontja többek között kimondja, hogy a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság, Románia) határozatainak figyelmen kívül hagyása fegyelmi vétségnek minősül.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 8 RS ellen büntetőeljárás indult, amelynek végén elítélték.
- 9 2020. április 1-jén RS felesége feljelentést tett, amelyben azzal vádolt egy ügyészt és két bírát, hogy e büntetőeljárás keretében jogellenes igazságszolgáltatás és hivatali visszaélés bűncselekményét követték el.
- 10 Mivel ez a feljelentés az igazságszolgáltatás tagjaira vonatkozott, azt a Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (a legfőbb semmítő- és ítélőszék mellett működő ügyészség, Románia) belül létrehozott Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție (az igazságszolgáltatási rendszeren belül elkövetett bűncselekmények nyomozásával megbízott ügyosztály; a továbbiakban: SIIJ) vették nyilvántartásba. A 2020. április 14-i végzésével az SIIJ ügyésze büntetőeljárást indított az említett feljelentéssel érintett bírakkal szemben jogellenes igazságszolgáltatás és hivatali visszaélés bűncselekménye tárgyában.
- 11 2021. június 10-én RS a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv 488¹. és azt követő cikkei alapján a kérdést előterjesztő bírósághoz benyújtott panaszban vitatta az említett feljelentés nyomán indult büntetőeljárás időtartamának túlzottan hosszú jellegét, és kérte, hogy e bíróság állapítsa meg azt a határidőt, amelyen belül az eljáró ügyésznek döntenie kell az ügyben.
- 12 E bíróság úgy véli, hogy e panasz elbírálásához meg kell vizsgálnia az SIIJ-t bevezető nemzeti jogszabályt.
- 13 Az említett bíróság ugyanakkor rámutat arra, hogy a Bíróság a 2021. május 18-i *Asociația „Forumul Judecătoreștilor Din România” és társai* ítéletben (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, EU:C:2021:393) már határozott az e nemzeti szabályozással kapcsolatos kérdésekről.
- 14 Az előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy ezen ítéletből többek között az következik, hogy az uniós jogot, különösen az EUSZ 2. cikket és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését akként kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a bírák és az ügyészek által elkövetett bűncselekményekkel kapcsolatos vizsgálatok lefolytatására kizárólagos hatáskörrel rendelkező, az ügyészségen belüli szakosított ügyosztály létrehozását írja elő, anélkül, hogy azt az igazságszolgáltatás megfelelő működésére alapított objektív és ellenőrizhető követelmények igazolják, vagy hogy azt konkrét garanciák kísérik. E garanciáknak lehetővé kell tenniük egyrészt minden kockázat kizárását a tekintetben, hogy ezt az ügyosztályt e bírák és ügyészek tevékenysége feletti, a függetlenségük aláásására alkalmas

politikai ellenőrzés eszközeként használják, másrészt pedig annak biztosítását, hogy ez a hatáskör ezen utóbbiak vonatkozásában a Charta 47. és 48. cikkéből eredő követelmények teljes körű tiszteletben tartása mellett gyakorolható.

- 15 A kérdést előterjesztő bíróság ezenfelül rámutat arra, hogy az említett ítélet rendelkező részének 7. pontjában a Bíróság kimondta, hogy az uniós jog elsőbbségének elvét akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes valamely tagállam azon alkotmányos szintű szabályozása – a tagállam alkotmánybírósága általi értelmezésében –, amely szerint az alacsonyabb szintű bíróság nem mellőzheti saját hatáskörében a Romániában felállítandó együttműködési, valamint az igazságügyi reform és a korrupció elleni küzdelem területén érvényes külön értékelési kritériumok teljesítése terén elért haladást ellenőrző mechanizmus létrehozásáról szóló, 2006. december 13-i 2006/928/EK bizottsági határozat (HL 2006. L 354., 56. o.) hatálya alá tartozó olyan nemzeti rendelkezés alkalmazását, amelyet a Bíróság valamely ítéletére figyelemmel e határozattal vagy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésével ellentétesnek tekint.
- 16 A kérdést előterjesztő bíróság tágabb értelemben a Bíróság által az előzetes döntéshozatali eljárások keretében hozott ítéletek kötelező jellegére, valamint a Bíróság azon állandó ítélezési gyakorlatára hivatkozik, amely szerint az elé tárt jogvitában minden nemzeti bíróságnak kötelessége, hogy mellőzze a nemzeti jog mindazon rendelkezéseinek alkalmazását, amelyek ellentétesek az uniós jog közvetlen hatállyal bíró rendelkezésével.
- 17 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy a román alkotmány 148. cikkének (2) és (4) bekezdése előírja az uniós jog szabályainak elsőbbségét.
- 18 Mindazonáltal e bíróság rámutat arra, hogy a 2021. június 8-i 390/2021. sz. ítéletében a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) mint megalapozatlant elutasította az SIIJ-re vonatkozó jogszabályok több rendelkezésének alkotmányellenességére vonatkozó kifogást.
- 19 Ebben az ítéletben a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) először is pontosította, hogy mivel a román jogrendszerben korlátozza az uniós jog elsőbbségét a nemzeti alkotmányos identitás tiszteletben tartásának követelménye, az alkotmánybíróság feladata, hogy Románia területén biztosítsa a román alkotmány elsőbbségét. Következésképpen úgy véli, hogy bár a rendes bíróságok jogosultak megvizsgálni a nemzeti jogszabály valamely rendelkezésének uniós joggal való összhangját, az említett bíróságok nem jogosultak egy olyan nemzeti rendelkezés uniós joggal való összhangjának megvizsgálására, amelyet a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) a román alkotmány 148. cikkével összhangban állónak nyilvánított.
- 20 Ezenfelül a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) szerint a román alkotmányra tekintettel megalapozatlan a 2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecătorilor Din România” és társai ítélet (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, EU:C:2021:393) rendelkező részének 7. pontja. Ugyanis, jóllehet ezen alkotmány 148. cikke kimondja, hogy az uniós jog elsőbbséget élvez a nemzeti jogszabályok ellentétes rendelkezéseivel szemben, a 2006/928 határozat alapján készített jelentések tartalmuknál és hatásaiknál fogva nem minősülnek olyan uniós jogi szabályoknak, amelyeket a nemzeti bíróságnak elsődlegesen kellene alkalmaznia, figyelmen kívül hagyva az uniós jogszabályokkal ellentétes nemzeti szabályt.
- 21 Végül a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) ugyanebben a 2021. június 8-i 390/2021. sz. ítéletében pontosította, hogy amennyiben a bíróságok saját hatáskörüknél fogva mellőznék azon nemzeti rendelkezések alkalmazását, amelyeket az uniós joggal ellentétesnek ítélnék, miközben

más bíróságok, amelyek ugyanezen rendelkezéseket összhangban állónak tartják e joggal, továbbra is alkalmaznák azokat, az súlyosan sértené a jogbiztonságot, ami a jogállamiság elvének megsértését vonná maga után.

- 22 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság szerint annak eldöntése érdekében, hogy jogosult-e vizsgálni az SIIJ-t létrehozó jogszabály uniós joggal való összhangját, meg kell határozni, hogy – a román jog előírásának megfelelően – a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) ítélezési gyakorlatának, vagy pedig a Bíróság ítélezési gyakorlatának kell-e megfelelnie.
- 23 Ezenkívül a kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy amennyiben úgy döntene, hogy a Bíróság ítélezési gyakorlatának felel meg, és megvizsgálja e jogszabály uniós joggal való összeegyeztethetőségét, az érintett bírák fegyelmi eljárásnak és a tisztségük alóli esetleges felfüggesztésnek lennének kitéve, mivel a román jog szerint a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) határozatának be nem tartása fegyelmi vétségnek minősül. A kérdést előterjesztő bíróság kétségeit fejezi ki azzal kapcsolatban, hogy összeegyeztethető-e az uniós joggal, különösen a bírói függetlenség elvével az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi fegyelmi szankciók kiszabását azon bírakkal szemben, akik az érintett tagállam alkotmánybírósága határozatának figyelmen kívül hagyásával az uniós jog elsőbbségének elve alapján megvizsgálták valamely nemzeti rendelkezés e joggal való összhangját.
- 24 Egyébiránt a sajtóban megjelent információkból és a Curtea de Apel Piteștinél (pitești ítélőtábla, Románia) rendelkezésre álló adatokból kitűnik, hogy már indult fegyelmi eljárás olyan bíró ellen, aki az alapügyben szereplőhöz hasonló eljárásban úgy ítélte meg, hogy az SIIJ-t létrehozó román jogszabály ellentétes az uniós joggal. Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság szerint kétséges, hogy az ilyen fegyelmi eljárás összeegyeztethető-e az uniós joggal.
- 25 E körülmények között a Curtea de Apel Craiova (craiovai ítélőtábla) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
  - „1) A bírák függetlenségének az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének az EUSZ 2. cikkel és [a Charta] 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdésében megerősített elvével ellentétes-e a román alkotmány 148. cikkének (2) bekezdésében foglalthoz hasonló, a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) [2021. június 8-i] 390/2021. sz. határozatában értelmezett nemzeti rendelkezés, amely határozat szerint a nemzeti bíróságok nem jogosultak arra, hogy megvizsgálják a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) határozatában alkotmányossá nyilvánított nemzeti rendelkezésnek az uniós jog rendelkezéseivel való összeegyeztethetőségét?
  - 2) A bírák függetlenségének az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének az EUSZ 2. cikkel és [a Charta] 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdésében megerősített elvével ellentétes-e a [...] 303/2004. sz. [...] törvény 99. cikkének §) pontjában foglalthoz hasonló nemzeti rendelkezés, amely lehetővé teszi a bíróval szembeni fegyelmi eljárás megindítását és fegyelmi büntetések alkalmazását a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) ítélete tiszteletben tartásának elmulasztása miatt abban az esetben, ha e bírótól az uniós jog elsőbbségi alkalmazásának elismerését kérik a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) határozatának preambulumbekzdéseivel szemben, amely nemzeti rendelkezés megfosztja a szóban forgó bírót attól a lehetőségtől, hogy [a Bíróság] ítéletét alkalmazza, amelyet elsőbbséget élvezőnek ítél?

- 3) A bírák függetlenségének az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének az EUSZ 2. cikkel és [a Charta] 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdésében megerősített elvével ellentétes-e az a nemzeti bírói gyakorlat, amely a fegyelmi büntetések terhe mellett megtiltja a bírácoknak, hogy [a Bíróság] ítélezési gyakorlatát alkalmazzák a büntetőeljárásnak a [büntetőeljárásról szóló törvénykönyv] 488^{1.} cikkében szabályozott észszerű időtartamára vonatkozó jogvitához hasonló büntetőeljárásokban?”

A Bíróság előtti eljárásról

- 26 A kérdést előterjesztő bíróság azt kérte, hogy a Bíróság a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárásban vagy másodlagosan az Európai Unió Bírósága alapkormányának 23a. cikkében előírt gyorsított eljárásban bírálja el.
- 27 E kérelem alátámasztása érdekében a kérdést előterjesztő bíróság arra hivatkozott, hogy a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapjául szolgáló ügy a román bíróságok függetlenségének súlyos megsértésére vonatkozik, és hogy az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozáshoz kapcsolódó bizonytalanságok hatással lehetnek az EUMSZ 267. cikkben előírt előzetes döntéshozatali mechanizmus által létrehozott igazságügyi együttműködési rendszer működésére.
- 28 Ami először is a sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás alkalmazása iránti kérelmet illeti, a Bíróság első tanácsa 2021. július 30-án az előadó bíró javaslatára és a főtanácsnok meghallgatását követően úgy határozott, hogy nem ad helyt e kérelemnek.
- 29 Másodsor, a gyorsított eljárás alkalmazása iránti kérelmet illetően emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság eljárási szabályzata 105. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kérelmére vagy kivételesen hivatalból a Bíróság elnöke az előadó bíró és a főtanácsnok meghallgatását követően dönthet úgy, hogy az előzetes döntéshozatal tekintetében gyorsított eljárást alkalmaz, ha az ügy jellege megköveteli, hogy elbírálására a lehető legrövidebb időn belül kerüljön sor.
- 30 2021. augusztus 12-én a Bíróság elnöke az előadó bíró és a főtanácsnok meghallgatását követően úgy határozott, hogy helyt ad a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem gyorsított eljárásban történő elbírálására irányuló kérelemnek.
- 31 Amennyiben ugyanis ha valamely ügy a nemzeti alkotmányjog és uniós jog alapvető kérdéseit érintő súlyos bizonytalanságot vet fel, az ilyen ügy sajátos körülményeire figyelemmel szükségesnek bizonyulhat annak a lehető legrövidebb időn belüli, az eljárási szabályzat 105. cikkének (1) bekezdése alapján történő elbírálása (a Bíróság elnökének 2018. október 19-i Wightman és társai végzése, C-621/18, nem tették közzé, EU:C:2018:851, 10. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).
- 32 Márpedig, figyelemmel arra, hogy Románia és az uniós jogrend tekintetében alapvető fontosságúak az e tagállam rendes bíróságai és az alkotmánybírósága közötti kapcsolatokra, valamint a bírói függetlenség elvére és az uniós jog elsőbbségére vonatkozó, a jelen ügyben felvetett kérdések, a Bíróság által a lehető legrövidebb időn belül adott válasz alkalmas a kérdést előterjesztő bíróság előtt felmerülő súlyos bizonytalanságok eloszlására, ami indokolja ezen ügynek az eljárási szabályzat 105. cikkének (1) bekezdésében meghatározott feltételek szerinti elbírálását.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 33 Első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az EUSZ 2. cikkel és a Charta 47. cikkével összefüggésben úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amely maga után vonja, hogy a tagállam rendes bíróságai nem jogosultak arra, hogy megvizsgálják egy olyan nemzeti rendelkezésnek az uniós jog rendelkezéseivel való összeegyeztethetőségét, amelyet e tagállam alkotmánybírósága összhangban állónak nyilvánított az uniós jog elsőbbsége elvének tiszteletben tartását megkövetelő nemzeti alkotmányos rendelkezéssel.
- 34 Mindenekelőtt, amennyiben az első kérdés a Charta 47. cikkének az értelmezésére irányul, hangsúlyozni kell, hogy a hatékony jogorvoslathoz való jognak az adott ügyben való elismerése azt feltételezi – amint az a Charta 47. cikkének első bekezdéséből kitűnik –, hogy az e jogra hivatkozó személy az uniós jog által biztosított jogokra és szabadságokra hivatkozzon (lásd ebben az értelemben: 2020. október 6-i État luxembourgeois [Adózással kapcsolatos információk iránti kérelemmel szembeni jogorvoslati jog] ítélet, C-245/19 és C-246/19, EU:C:2020:795, 55. pont; 2021. április 20-i Repubblica ítélet, C-896/19, EU:C:2021:311, 41. pont), vagy hogy e személlyel szemben olyan büntetőeljárást folytassanak, amely az uniós jognak a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében vett végrehajtásának minősül (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 204. pont).
- 35 Márpedig az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból nem tűnik ki sem az, hogy RS olyan jogra hivatkozna, amely őt egy uniós jogi rendelkezés alapján illetné meg, sem pedig az, hogy vele szemben az uniós jog végrehajtásának minősülő eljárást folytatnának.
- 36 E körülmények között a Charta 47. cikke mint olyan nem alkalmazható az alapügyben.
- 37 Mindemellett, mivel az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése azt írja elő valamennyi tagállam számára, hogy meg kell teremteniük azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a többek között a Charta 47. cikke értelmében vett hatékony bírói jogvédelem biztosításához szükségesek, ezen utóbbi rendelkezést megfelelő módon figyelembe kell venni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének értelmezéséhez (2021. április 20-i Repubblica ítélet, C-896/19, EU:C:2021:311, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 38 Ami az első kérdés tárgyát képező, a tagállam rendes bíróságai és az alkotmánybírósága közötti kapcsolatokat illeti, emlékeztetni kell arra, hogy jóllehet a tagállamok igazságszolgáltatási szervezete – ideértve az alkotmánybíróság létrehozását, összetételét és működését is – a tagállamok hatáskörébe tartozik, e hatáskör gyakorlása során a tagállamok kötelesek tiszteletben tartani az uniós jogból és különösen az EUSZ 2. és EUSZ 19. cikkből eredő kötelezettségeiket (lásd ebben az értelemben: 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország [A legfelsőbb bíróság függetlensége] ítélet, C-619/18, EU:C:2019:531, 52. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 216. pont).

- 39 Az EUSZ 19. cikkből eredő kötelezettségeket illetően hangsúlyozni kell, hogy a jogállamiságnak az EUSZ 2. cikkben rögzített értékét pontosabban megfogalmazó e rendelkezés értelmében a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladata biztosítani az uniós jog teljes körű alkalmazását valamennyi tagállamban, valamint a jogalanyokat e jog alapján megillető bírói jogvédelmet (2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország [A legfelsőbb bíróság függetlensége] ítélet, C-619/18, EU:C:2019:531, 47. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 217. pont).
- 40 A megszilárdult ítélkezési gyakorlat értelmében e védelem biztosításához az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése értelmében minden tagállamnak biztosítania kell, hogy jogorvoslati rendszerében, az uniós jog által szabályozott területeken az uniós jog szerinti fogalm meghatározás értelmében vett „bíróságnak” minősülő fórumok, amelyek ilyen minőségükben az uniós jog alkalmazására vagy értelmezésére vonatkozó kérdésekben döntést hozhatnak, teljesítik a hatékony bírói jogvédelem követelményeit, köztük különösen a függetlenség követelményét (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 220. és 221. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 41 Márpedig a bíróságok függetlenségére vonatkozó követelmény, amely az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből következik, két szempontot foglal magában. Az első – külső – szempont azt követeli meg, hogy az érintett fórum teljesen autonóm módon gyakorolja feladatkörét anélkül, hogy bármilyen hierarchikus kapcsolatban lenne, vagy bárkinek alá lenne rendelve, és anélkül hogy bárhonnán utasításokat kapna, így védett az olyan külső beavatkozással vagy nyomással szemben, amely veszélyeztetheti tagjai határozathozatalának függetlenségét, és befolyásolhatja határozataikat. A második – belső – szempont a pártatlanság fogalmával áll összefüggésben, és arra vonatkozik, hogy egyenlő távolságot kell tartani a jogvitában részt vevő felektől, illetve e feleknek a jogvita tárgyához fűződő mindenkori érdekeiktől. Ez utóbbi szempont megköveteli az objektivitást, valamint azt, hogy a jogvita megoldása során a jogszabály szigorú alkalmazásán kívül semmilyen más érdek ne érvényesüljön (lásd ebben az értelemben: 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország [A legfelsőbb bíróság függetlensége] ítélet, C-619/18, EU:C:2019:531, 72. és 73. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 224. pont).
- 42 A hatalmi ágak szétválasztása elvének megfelelően, amely a jogállam működését jellemzi, a bíróságok függetlenségét biztosítani kell többek között a jogalkotó és a végrehajtó hatalommal szemben (2019. november 19-i A. K. és társai [A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége] ítélet, C-585/18, C-624/18 és C-625/18, EU:C:2019:982, 124. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 228. pont).
- 43 Márpedig, a jelen ítélet 38. pontjában az igazságszolgáltatási szervezettel kapcsolatban felidézettekhez hasonlóan sem az EUSZ 2. cikk, sem az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése, sem pedig az uniós jog más rendelkezése nem ír elő a tagállamok számára olyan konkrét alkotmányos modellt, amely a különböző államhatalmi ágak közötti viszonyokat és kölcsönhatást szabályozná, különösen e hatalmi ágak hatásköreinek meghatározását és elhatárolását illetően. Az EUSZ 4. cikk (2) bekezdése értelmében ugyanis az Unió tiszteletben tartja a tagállamok nemzeti identitását, amely elválaszthatatlan része azok alapvető politikai és alkotmányos berendezkedésének. Ugyanakkor az alkotmányos modelljük megválasztásakor e tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk többek között a bíróságok függetlenségére vonatkozó,

- az uniós jog e rendelkezéseiből eredő követelményeket (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 229. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 44 E körülmények között az EUSZ 2. cikkel és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésével, valamint a 2006/928 határozattal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amely szerint az alkotmánybíróság határozatai a rendes bíróságokra nézve kötelezőek, feltéve hogy a nemzeti jog biztosítja az említett alkotmánybíróság függetlenségét többek között a jogalkotó és a végrehajtó hatalom tekintetében, amint azt e rendelkezések megkövetelik. Ezzel szemben, ha a nemzeti jog nem biztosítja e függetlenséget, az uniós jog e rendelkezéseivel ellentétes az ilyen nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, mivel az ilyen alkotmánybíróság nem képes biztosítani az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében megkövetelt hatékony bírói jogvédelmet (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 230. pont).
- 45 A fentiekből következik, hogy – az előző pontban tett fenntartás mellett – nem ellentétes az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésével az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amelynek előírása szerint a tagállam rendes bíróságait a nemzeti alkotmányjog értelmében köti e tagállam alkotmánybíróságának azon határozata, amely egy nemzeti jogszabályt az említett tagállam alkotmányával összhangban állónak ítél.
- 46 Mindazonáltal nem ez a helyzet akkor, ha az ilyen szabályozás vagy gyakorlat alkalmazásának eredményeként e rendes bíróságok semmilyen hatáskörrel nem rendelkeznek egy olyan nemzeti jogszabály uniós joggal való összeegyeztethetőségének vizsgálatára, amelyet e tagállam alkotmánybírósága az uniós jog elsőbbségét előíró nemzeti alkotmányos rendelkezéssel összhangban állónak ítél.
- 47 Az EGK-Szerződésre vonatkozó állandó ítélkezési gyakorlatában a Bíróság ugyanis már kimondta, hogy a közösségi szerződések a rendes nemzetközi szerződésektől eltérően egy új, sajátos jogrendet hoztak létre, amely a szerződések hatálybalépésekor a tagállamok jogrendszerének részévé vált, és amely kötelező a bíróságaikra. Ezen új, saját intézményekkel rendelkező jogrend javára a tagállamok a Szerződésekben meghatározott területeken korlátozták szuverén jogaikat, és e jogrendnek nemcsak a tagállamok, hanem azok állampolgárai is az alanyai (lásd ebben az értelemben: 1963. február 5-i van Gend & Loos ítélet, 26/62, EU:C:1963:1, 23. o.; 1964. július 15-i Costa ítélet, 6/64, EU:C:1964:66, 1158. és 1159. o.; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 245. pont).
- 48 Így az 1964. július 15-i Costa ítéletben (6/64, EU:C:1964:66, 1158–1160. o.) a Bíróság megállapította, hogy az, hogy az EGK-Szerződés saját jogrendet hozott létre, amelyet a tagállamok viszonyossági alapon elfogadtak, azzal a következménnyel jár, hogy a tagállamok nem hivatkozhatnak e jogrenddel szemben egy későbbi egyoldalú intézkedésre, és nem hivatkozhatnak az EGK-Szerződésből eredő joggal szemben nemzeti jogi szabályokra – bármilyenek is legyenek azok – anélkül, hogy ne fosztanak meg e jogot közösségi jellegétől, és ne kérdőjeleznék meg magának a Közösségnek a jogalapját. Ezenkívül a Bíróság hangsúlyozta, hogy a közösségi jog végrehajtásának kötelezettsége nem változhat egyik tagállamról a másikra az utólagos nemzeti jogalkotástól függően anélkül, hogy az ne veszélyeztetné az EGK-Szerződés céljainak megvalósulását, és nem eredményezhet az e Szerződés által tiltott, állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetést (2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 246. pont).

- 49 Az uniós jogrend ezen alapvető jellemzőit és e jogrend tiszteletben tartásának fontosságát egyébként megerősítette az is, hogy az EGK-Szerződést módosító szerződéseket, és különösen a Lisszaboni Szerződést fenntartás nélkül ratifikálták. E szerződés elfogadásakor ugyanis a tagállamok kormányai képviselőinek konferenciája a Lisszaboni Szerződést elfogadó kormányközi konferencia záróokmányához csatolt, az uniós jog elsőbbségéről szóló 17. nyilatkozatában (HL 2012. C 326., 346. o.) kifejezetten emlékeztetett arra, hogy „a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatának megfelelően a Szerződések és a Szerződések alapján az Unió által elfogadott jogi aktusok az ezen ítélkezési gyakorlat által megállapított feltételek szerint a tagállamok jogával szemben elsőbbséget élveznek” (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 248. pont).
- 50 A Lisszaboni Szerződés hatálybalépését követően a Bíróság következetesen megerősítette az uniós jog elsőbbségének elvére vonatkozó korábbi ítélkezési gyakorlatát, amely elv arra kötelezi a tagállamok valamennyi fórumát, hogy biztosítsák a különböző uniós jogi normák teljes érvényesülését, mivel a tagállamok joga nem befolyásolhatja az e különböző normáknak az említett államok területére nézve elismert hatását (2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 250. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 51 Ezen ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az uniós jog elsőbbségének elve értelmében nem sértheti az uniós jog egységességét és tényleges érvényesülését az, hogy a tagállam – akár alkotmányos jellegű – nemzeti jogi rendelkezésekre hivatkozik. A következetes ítélkezési gyakorlat értelmében ugyanis az uniós jog elsőbbségének elvéhez kapcsolódó hatások a tagállamok valamennyi szervére vonatkoznak, anélkül hogy többek között a belső rendelkezések – ideértve az alkotmányos jellegűeket is – akadályozhatnák azt (1970. december 17-i Internationale Handelsgesellschaft ítélet, 11/70, EU:C:1970:114, 3. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 251. pont).
- 52 Ekképpen, mivel a Bíróság kizárólagos hatáskörébe tartozik az uniós jog végérvényes értelmezése (lásd ebben az értelemben: 2021. szeptember 2-i Moldovai Köztársaság ítélet, C-741/19, EU:C:2021:655, 45. pont), e hatáskör gyakorlása során végső soron a Bíróság feladata, hogy e jog releváns rendelkezéseire tekintettel pontosítsa az uniós jog elsőbbsége elvének terjedelmét, mivel az nem függhet sem a nemzeti jog rendelkezéseinek értelmezésétől, sem pedig az uniós jog rendelkezéseinek valamely nemzeti bíróság általi olyan értelmezésétől, amely nem felel meg a Bíróság általi értelmezésnek (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 254. pont).
- 53 E tekintetben emlékeztetni kell többek között arra, hogy az uniós jog elsőbbségének elve megköveteli, hogy amennyiben a nemzeti jogszabályoknak az uniós jog követelményeivel összhangban álló értelmezése nem lehetséges, az uniós jogi rendelkezéseket hatáskörének keretei között alkalmazni hivatott nemzeti bíróság az előtte folyamatban lévő jogvitában köteles biztosítani e jog követelményeinek teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – mellőzve az uniós jog közvetlen hatállyal bíró rendelkezésével ellentétes bármely, akár utólag keletkezett nemzeti szabályozás vagy gyakorlat alkalmazását, anélkül hogy előzetesen kérelmeznie kellene vagy meg kellene várnia e nemzeti szabályozás vagy gyakorlat jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő megsemmisítését (lásd ebben az értelemben: 1978.

- március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49, 24. pont; 2019. június 24-i Popławski ítélet, C-573/17, EU:C:2019:530, 61. és 62. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 252. pont).
- 54 Amint arra a Bíróság a jelen ítélet 39. pontjában emlékeztetett, az uniós jog közvetlen hatállyal bíró valamennyi rendelkezésének maradéktalan alkalmazására vonatkozó e kötelezettség tiszteletben tartását elengedhetetlennek kell tekinteni az uniós jog valamennyi tagállamban történő, teljes körű alkalmazásának biztosításához, amint azt az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése megköveteli.
- 55 Az említett kötelezettség tiszteletben tartása emellett a tagállamok Szerződés előtti egyenlősége tiszteletben tartásának biztosításához is szükséges, ami kizárja annak lehetőségét, hogy a tagállamok az uniós jogrenddel szemben bármilyen egyoldalú intézkedésre hivatkozzanak (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 249. pont), és az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében előírt lojális együttműködés elvének kifejezését képezi, amely megköveteli a nemzeti jog közvetlen hatályú uniós jogszabállyal ellentétes – akár e jogszabálynál korábbi, akár annál későbbi – rendelkezései alkalmazásának mellőzését (lásd ebben az értelemben: 2010. szeptember 8-i Winner Wetten ítélet, C-409/06, EU:C:2010:503, 55. pont; 2021. január 21-i Whiteland Import Export ítélet, C-308/19, EU:C:2021:47, 31. pont).
- 56 A jelen esetben a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az alapügy elbírálása érdekében meg kell vizsgálnia, hogy az SIIJ-t létrehozó nemzeti jogszabály összeegyeztethető-e az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésével és a 2006/928 határozat mellékletében szereplő, az igazságügyi reform és a korrupció elleni küzdelem területén érvényes külön értékelési kritériumokkal.
- 57 E körülmények között emlékeztetni kell egyrészt arra, hogy a Bíróságnak már alkalma nyílt annak kimondására, hogy az ilyen nemzeti szabályozás a 2006/928 határozat hatálya alá tartozik, és ebből következően tiszteletben kell tartania az uniós jogból, és különösen az EUSZ 2. cikkből és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeket (lásd ebben az értelemben: 2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecătorilor din România” és társai ítélet, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, EU:C:2021:393, 183. és 184. pont).
- 58 Másrészt, mind az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, mind a jelen ítélet 56. pontjában említett kritériumokat egyértelműen és pontosan határozták meg, feltétel pedig nem kapcsolódik hozzájuk, így azok közvetlen hatállyal bírnak (lásd ebben az értelemben: 2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecătorilor din România” és társai ítélet, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, EU:C:2021:393, 249. és 250. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 253. pont).
- 59 Ebből következik, hogy a román rendes bíróságoknak saját hatáskörüknél fogva figyelmen kívül kell hagyniuk e nemzeti rendelkezéseket, mivel azok nem értelmezhetők az említett rendelkezéssel vagy az említett értékelési kritériumokkal összhangban.
- 60 E tekintetben kétségtelenül rá kell mutatni arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által ismertett releváns nemzeti jogi háttér értelmében e rendes bíróságok főszabály szerint hatáskörrel rendelkeznek a román jogszabályi rendelkezések ezen uniós jogi normákkal való összeegyeztethetőségének értékelésére, anélkül hogy e célból kérelmet kellene benyújtaniuk a nemzeti alkotmánybírósághoz.

- 61 Mindazonáltal az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy e rendes bíróságok nem rendelkeznek ilyen hatáskörrel abban az esetben, ha a nemzeti alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó jogszabályi rendelkezések összhangban állnak az uniós jog elsőbbségét előíró nemzeti alkotmányos rendelkezéssel, mivel e bíróságoknak meg kell felelniük ezen alkotmánybíróság említett ítéletének.
- 62 Ebben az összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy az a jogkör, hogy már az uniós jog alkalmazásának időpontjában minden szükséges lépést megtehessen az e jog közvetlen hatályú normáinak teljes érvényesülését esetlegesen akadályozó nemzeti szabályozás vagy gyakorlat alkalmazásának mellőzése érdekében, szerves részét képezi az uniós bíróság azon feladatának, amely az uniós jog normáit a hatáskörének keretein belül alkalmazni hivatott nemzeti bíróságot terheli, így e jogkör gyakorlása az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő bírói függetlenség lényeges biztosítékának minősül (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 257. pont).
- 63 Magában az uniós jog természetében rejlő követelményekkel tehát összeegyeztethetetlen bármely olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amely csökkentené az uniós jog érvényesülését azáltal, hogy megfosztja az e jog alkalmazására hatáskörrel rendelkező bíróságot azon jogtól, hogy már e jogalkalmazás időpontjában minden szükséges lépést megtehessen annak érdekében, hogy az uniós jogi normák teljes érvényesülésének esetleges akadályát képező nemzeti jogi rendelkezés vagy gyakorlat alkalmazását mellőzze (lásd ebben az értelemben: 1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49, 22. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 258. pont). Ilyen helyzet állna elő akkor, ha egy uniós jogi rendelkezés és egy nemzeti törvény közötti ellentmondás esetén az összeütközés feloldása nem az uniós jog alkalmazására hivatott bíróság számára lenne fenntartva, hanem egy másik, saját mérlegelési jogkörrel felruházott hatóság számára (lásd ebben az értelemben: 1978. március 9-i Simmenthal ítélet, 106/77, EU:C:1978:49, 23. pont; 2010. június 22-i Melki és Abdeli ítélet, C-188/10 és C-189/10, EU:C:2010:363, 44. pont).
- 64 Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 267. cikk által létrehozott előzetes döntéshozatali mechanizmusnak annak biztosítása a célja, hogy az uniós jog minden körülmények között valamennyi tagállamban azonos hatállyal rendelkezzen, így módon megakadályozva, hogy az uniós jognak a nemzeti bíróságok által alkalmazandó értelmezése tekintetében eltérések alakuljanak ki, és e mechanizmus az ilyen alkalmazást biztosítja. E célból az említett cikk olyan eszközt ad a nemzeti bíró részére, amellyel kiküszöbölhetők az abból a követelményből fakadó nehézségek, hogy az uniós jognak teljes érvényesülést kell biztosítani a tagállamok bírósági rendszerein belül. Így a nemzeti bíróságok a lehető legszélesebb körű joggal rendelkeznek – mi több kötelesek is – arra, hogy a Bírósághoz forduljanak, ha úgy vélik, hogy az előttük folyamatban lévő ügyben olyan, általuk eldöntendő kérdések merülnek fel, amelyek az uniós jog rendelkezéseinek értelmezését vagy azok érvényességének értékelését foglalják magukban (2021. december 16-i AB és társai [Közkegyelem visszavonása] ítélet, C-203/20, EU:C:2021:1016, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 65 Következésképpen a Bíróság és a nemzeti bíróságok között az előzetes döntéshozatali mechanizmussal létrehozott együttműködés hatékonyságát, és ennél fogva az uniós jog hatékonyságát veszélyeztetné az, ha a tagállam alkotmánybíróságához benyújtott alkotmányossági kifogás kimenetele visszatarthatná az uniós jog által szabályozott jogvitával kapcsolatban eljáró nemzeti bíróságot attól, hogy éljen az EUMSZ 267. cikkből eredő azon

lehetőséggel, illetve adott esetben eleget tegyen az ugyanezen cikkből fakadó azon kötelezettségnek, hogy az uniós jogi aktusok értelmezésével vagy érvényességével kapcsolatos kérdéseket terjesszen a Bíróság elé azzal a céllal, hogy dönthessen arra vonatkozóan, hogy valamely nemzeti szabály azzal összeegyeztethető-e, vagy sem (lásd ebben az értelemben: 2010. június 22-i Melki és Abdeli ítélet, C-188/10 és C-189/10, EU:C:2010:363, 45. pont; 2016. július 5-i Ognyanov ítélet, C-614/14, EU:C:2016:514, 25. pont; 2021. november 23-i IS [Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés törvénysértő jellege] ítélet, C-564/19, EU:C:2021:949, 73. pont).

- 66 Márpedig, abban az esetben, ha valamely tagállam alkotmánybírósága úgy ítélte meg, hogy a jogszabályi rendelkezések összhangban vannak az uniós jog elsőbbségét előíró nemzeti alkotmányos rendelkezéssel, a jelen ítélet 61. pontjában ismertetetthez hasonló nemzeti szabály vagy gyakorlat akadályát képezné a szóban forgó uniós jogi normák teljes érvényesülésének, mivel akadályozná az uniós jog alkalmazásának biztosítására hivatott rendes bíróságot abban, hogy saját maga értékelje e jogszabályi rendelkezések e joggal való összeegyeztethetőségét.
- 67 Az ilyen nemzeti szabály vagy gyakorlat alkalmazása emellett sértené a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti, az előzetes döntéshozatali mechanizmussal létrehozott együttműködés hatékonyságát, mivel – az érintett tagállam alkotmánybírósága határozatainak való megfelelés érdekében – visszatartaná a jogvita eldöntésére hivatott rendes bíróságot attól, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel forduljon a Bírósághoz.
- 68 Az előző pontokban tett megállapítások még inkább érvényesek egy olyan helyzetben, mint amelyet a kérdést előterjesztő bíróság említ, amelyben az érintett tagállam alkotmánybíróságának ítélete megtagadja a Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéletének való megfelelést, többek között az érintett tagállam alkotmányos identitására, és azon megfontolásra támaszkodva, hogy a Bíróság túllépett a hatáskörén.
- 69 E tekintetben kétségtelenül rá kell mutatni arra, hogy az EUSZ 4. cikk (2) bekezdése alapján a Bíróság felkérhető annak megvizsgálására, hogy egy uniós jogi kötelezettség nem sérti-e az érintett tagállam nemzeti identitását (lásd ebben az értelemben: 2014. július 17-i Torresi ítélet, C-58/13 és C-59/13, EU:C:2014:2088, 58. pont; 2018. június 5-i Coman és társai ítélet, C-673/16, EU:C:2018:385, 46. pont).
- 70 Ezzel szemben e rendelkezésnek nem célja, és nem is hatása, hogy lehetővé tegye valamely tagállam alkotmánybíróságának – többek között az EUSZ 4. cikk (2) és (3) bekezdéséből, valamint az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő kötelezettségeinek megsértésével – valamely uniós jogi norma alkalmazásának figyelmen kívül hagyását azon az alapon, hogy ez a norma sérti az érintett tagállamnak a nemzeti alkotmánybíróság által meghatározott nemzeti identitását.
- 71 Amennyiben egy tagállami alkotmánybíróság arra az álláspontra jut, hogy a másodlagos uniós jognak a Bíróság által értelmezett valamely rendelkezése sérti az e tagállam nemzeti identitásának tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettséget, az említett alkotmánybíróság köteles felfüggeszteni az eljárást, és e rendelkezés érvényességének az EUSZ 4. cikk (2) bekezdése fényében való vizsgálata érdekében az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordulni a Bírósághoz, mivel az uniós jogi aktusok érvénytelenségének megállapítására egyedül a Bíróságnak van hatásköre (lásd ebben az értelemben: 1987. október 22-i Foto-Frost ítélet, 314/85, EU:C:1987:452, 20. pont; 2013. október 3-i Inuit Tapiriit Kanatami és társai kontra Parlament és Tanács ítélet, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 96. pont).

- 72 Ezenkívül, mivel – amint arra a jelen ítélet 52. pontja emlékeztetett – a Bíróság kizárólagos hatáskörrel rendelkezik az uniós jog végérvényes értelmezésére, a tagállami alkotmánybíróság – az uniós jog rendelkezéseinek, köztük az EUMSZ 267. cikknek az e bíróság általi saját értelmezése alapján – nem állapíthatja meg érvényesen, hogy a Bíróság a hatáskörét meghaladó ítéletet hozott, és ennél fogva nem tagadhatja meg a Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéletének való megfelelést.
- 73 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy az EUMSZ 267. cikkben előírt előzetes döntéshozatali eljárás, amely a Szerződésekkel létrehozott bírósági rendszer sarokkövét alkotja, a Bíróság és a tagállami bíróságok között olyan, bírák közötti párbeszédet vezet be, amelynek célja az uniós jog értelmezése egységességének biztosítása, így lehetővé téve az uniós jog koherenciájának, teljes érvényesülésének és autonómiájának, valamint végső soron a Szerződésekkel létrehozott jog sajátos jellegének biztosítását (lásd ebben az értelemben: 2014. december 18-i 2/13 [Az Uniónak az EJEE-hez történő csatlakozása] vélemény, EU:C:2014:2454, 176. pont; 2021. október 6-i Consorzio Italian Management és Catania Multiservizi ítélet, C-561/19, EU:C:2021:799, 27. pont).
- 74 A Bíróság által az ezen eljárás során hozott ítélet a nemzeti bíróság elé tárt jogvita elbírálásánál e bíróságra nézve kötelező erejű az uniós jog értelmezését illetően (lásd ebben az értelemben: 1977. február 3-i Benedetti ítélet, 52/76, EU:C:1977:16, 26. pont; 2018. december 11-i Weiss és társai ítélet, C-493/17, EU:C:2018:1000, 19. pont).
- 75 Annak a nemzeti bíróságnak, amely korábban már élt az EUMSZ 267. cikk második bekezdésében részére biztosított lehetőséggel, adott esetben figyelmen kívül kell hagynia a felsőbb szintű nemzeti bíróság megállapításait, ha úgy ítéli meg, hogy a Bíróság által adott értelmezésre figyelemmel azok nem felelnek meg az uniós jognak, adott esetben eltekintve az őt arra kötelező nemzeti szabály alkalmazásától, hogy feleljen meg e felsőbb szintű bíróság határozatainak (lásd ebben az értelemben: 2010. október 5-i Elchinov ítélet, C-173/09, EU:C:2010:581, 30. és 31. pont).
- 76 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy ez a megoldás alkalmazandó akkor is, amikor valamely rendes bíróságot a nemzeti eljárásjog szabálya alapján az alkotmánybíróság olyan határozata köti, amelyet az uniós joggal ellentétesnek tart (lásd ebben az értelemben: 2013. január 15-i Križan és társai ítélet, C-416/10, EU:C:2013:8, 71. pont).
- 77 Ezenfelül, mivel azon értelmezés, amelyet a Bíróság az EUMSZ 267. cikk alapján ráruházott hatáskör alapján valamely uniós jogszabályra vonatkozóan kifejt, szükség esetén magyarázza és pontosítja e szabály jelentését és terjedelmét, ahogyan azt a hatálybalépésének időpontjától értelmezni és alkalmazni kell, illetőleg értelmezni és alkalmazni kellett volna (lásd ebben az értelemben: 1980. március 27-i Denkavit italiana ítélet, 61/79, EU:C:1980:100, 16. pont, 2021. november 18-i État belge [Pilótaképzés] ítélet, C-413/20, EU:C:2021:938, 53. pont), meg kell állapítani, hogy valamely rendes bíróság az eléje tárt jogvitában az uniós jogszabályok teljes érvényesülésének biztosítása érdekében köteles figyelmen kívül hagyni a nemzeti alkotmánybíróság azon megállapításait, amelyekkel az megtagadja a Bíróság előzetes döntéshozatali eljárás keretében hozott ítéletének való megfelelést, még akkor is, ha ez az ítélet nem az e rendes bíróság által az e jogvitával összefüggésben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelemből ered.
- 78 A fentiekre tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUSZ 2. cikkel, az EUSZ 4. cikk (2) és (3) bekezdésével, az EUMSZ 267. cikkel és az uniós jog elsőbbségének elvével összefüggésben úgy kell értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amely maga után vonja, hogy a

tagállam rendes bíróságai nem jogosultak arra, hogy megvizsgálják az olyan nemzeti rendelkezésnek az uniós jog rendelkezéseivel való összeegyeztethetőségét, amelyet e tagállam alkotmánybírósága összhangban állónak nyilvánított az uniós jog elsőbbsége elvének tiszteletben tartását megkövetelő nemzeti alkotmányos rendelkezéssel.

A második és a harmadik kérdésről

- 79 Az együttesen vizsgálandó második és harmadik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az EUSZ 2. cikkel és a Charta 47. cikkével összefüggésben úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amely lehetővé teszi a nemzeti bíróság fegyelmi felelősségének megállapítását azon az alapon, hogy az a Bíróság által értelmezett uniós jogot alkalmazta, és figyelmen kívül hagyta az érintett tagállam alkotmánybíróságának az uniós jog elsőbbsége elvével összeegyeztethetetlen ítélkezési gyakorlatát.
- 80 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy amint arra a jelen ítélet 36. pontja rámutatott, a Charta 47. cikke mint olyan nem alkalmazható az alapügyben.
- 81 A jelen ítélet 41. pontjában felidézettek szerint az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése megköveteli, hogy megőrizzék azon fórumok függetlenségét és pártatlanságát, amelyek az uniós jog alkalmazásával vagy értelmezésével összefüggő kérdésekről határozhatnak.
- 82 Az uniós jog alapján megkövetelt függetlenség és pártatlanság garanciái olyan szabályok meglétét igénylik, amelyek a jogalanyok számára biztosítják minden, a szóban forgó fórum külső tényezők általi befolyásolhatatlanságára, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában fennálló semlegességére vonatkozó jogos kétség kizárását (2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 225. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 83 Ami konkrétan a rendes bírakat a szóban forgó nemzeti szabályozás szerint a nemzeti alkotmánybíróság határozatainak be nem tartása esetén terhelő fegyelmi felelősséget illeti, igaz, hogy a bíróságok függetlenségének biztosítása nem járhat különösen azzal a következménnyel, hogy teljes mértékben kizárja, hogy a bíró fegyelmi felelőssége bizonyos egészen kivételes esetekben az általa hozott bírósági határozatok miatt megállapítható legyen. A függetlenség e követelményének ugyanis nyilvánvalóan nem az a célja, hogy felmentse a bírakat az általuk esetlegesen megvalósított súlyos és teljességgel kimenthetetlen olyan magatartásokért való felelősség alól, amelyek például a nemzeti és az uniós jog szabályainak – amelyek tiszteletben tartásának biztosítása a bírák feladata – szándékos és rosszhiszemű vagy különösen súlyos és kirívó gondatlanságból eredő megsértését, az ügyek önkényes elbírálását vagy az igazságszolgáltatás megtagadását képezik, holott éppen e bírák feladata, hogy az igazságszolgáltatás letéteményeseiként elbírálják a jogalanyok által eléjük tárt jogvitákat (2021. július 15-i Bizottság kontra Lengyelország [Fegyelmi felelősségi rendszer] ítélet, C-791/19, EU:C:2021:596, 137. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 238. pont).
- 84 A bíróságok függetlenségének megőrzése, és annak elkerülése érdekében, hogy a fegyelmi felelősségi rendszert a jogszabály szerinti céljától eltérítve a bírósági határozatok feletti politikai ellenőrzésre vagy a bírakkal szembeni nyomásgyakorlásra használják fel, elengedhetetlen azonban, hogy önmagában az a körülmény, hogy a bírósági határozat a nemzeti és uniós jogszabályok értelmezése és alkalmazása, illetve a tények és bizonyítékok értékelése során

- elkövetett esetleges hibát tartalmaz, önmagában ne vezethessen az érintett bíró fegyelmi felelősségének megállapításához (2021. július 15-i Bizottság kontra Lengyelország [Fegyelmi felelősségi rendszer] ítélet, C-791/19, EU:C:2021:596, 138. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 239. pont).
- 85 A nemzeti bírák függetlenségének lényegi biztosítékát jelenti egyébként az, hogy e bírácoknak ne kelljen fegyelmi eljárással, illetve szankciókkal számolniuk amiatt, hogy az EUMSZ 267. cikk alapján éltek a Bírósághoz fordulás kizárólagos hatáskörükbe tartozó lehetőségével (2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 227. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 86 Következésképpen fontos, hogy a bírák fegyelmi felelősségének a bírósági határozatok miatti megállapítása a jelen ítélet 83. pontjában említettekhez hasonló egészen kivételes esetekre korlátozódjon, és hogy azt e tekintetben az igazságszolgáltatás megfelelő működésén alapuló követelményekkel kapcsolatos objektív és ellenőrizhető kritériumok, valamint a bírósági határozatok tartalmára gyakorolt külső nyomással kapcsolatos minden kockázat elkerülését, ekként pedig a jogalanyokban felmerülő, az érintett bírák befolyásolhatatlanságával, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában való semlegességével kapcsolatos jogos kétségek eloszlatását lehetővé tévő garanciák szabályozzák (2021. július 15-i Bizottság kontra Lengyelország [Fegyelmi felelősségi rendszer] ítélet, C-791/19, EU:C:2021:596, 139. pont; 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 240. pont).
- 87 Ebből következik, hogy az EUSZ 2. cikket és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amely szerint a nemzeti alkotmánybíróság határozatainak a nemzeti rendes bíróságok bírái általi bármilyen figyelmen kívül hagyása megalapozhatja e bírák fegyelmi felelősségét (lásd ebben az értelemben: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 242. pont).
- 88 Az első kérdésre adott válasza tekintettel a nemzeti bíróságok függetlenségének az ilyen nemzeti szabályozás vagy gyakorlat általi megsértése emellett összeegyeztethetetlen a tagállamok közötti egyenlőségnek, valamint az Unió és a tagállamok közötti lojális együttműködésnek az EUSZ 4. cikk (2) és (3) bekezdésében elismert elvével, továbbá az EUMSZ 267. cikkel és az uniós jog elsőbbségének elvével, ha a nemzeti bíró fegyelmi felelősségének megállapítását az a körülmény indokolja, hogy e bíró nem alkalmazta az érintett tagállam alkotmánybíróságának azon határozatát, amelyben az megtagadta a Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatának való megfelelést.
- 89 Ez az értelmezés annál is inkább alkalmazandó, hogy a nemzeti bírák fegyelmi felelősségének ilyen megállapítása alkalmas lenne arra, hogy megerősítse egy olyan nemzeti szabályozásnak az uniós jog követelményeit sértő jellegét, amely szerint a tagállami rendes bíróságok nem jogosultak azon nemzeti szabályozás uniós joggal való összeegyeztethetőségének vizsgálatára, amelyet e tagállam alkotmánybírósága a Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéletének való megfelelés megtagadásával az uniós jog elsőbbségét előíró alkotmányos rendelkezéssel összhangban állónak ítelt (lásd analógia útján: 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 259. pont).

- 90 Ezen túlmenően, jóllehet a román kormány a tárgyaláson rámutatott arra, hogy semmilyen szankció alkalmazására nem került sor azon nemzeti jogszabályi rendelkezés alapján, amelyre a második és a harmadik kérdés vonatkozik, emlékeztetni kell arra, hogy a fegyelmi vizsgálat megindításának pusztán lehetősége már önmagában nyomást gyakorolhat azokra, akiknek egy jogvitában határozatot kell hozniuk (lásd ebben az értelemben: 2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecătorilor din România” és társai ítélet, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, EU:C:2021:393, 199. pont).
- 91 Márpedig az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő információkból nem tűnik ki, hogy a nemzeti rendes bíróságok bírónak a 303/2004. sz. törvény 99. cikkének §) pontjában előírt, a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) határozatainak be nem tartásából eredő fegyelmi felelőssége olyan feltételekhez lenne kötve, amelyek lehetővé teszik annak biztosítását, hogy e felelősség a jelen ítélet 83. pontjában említett egészen kivételes esetekre korlátozódjon, amint azt – a jelen ítélet 84. és 86. pontjában felhívottaknak megfelelően – az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése megköveteli.
- 92 Egyébiránt rá kell mutatni arra, hogy a 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034) 241. pontjában a Bíróságnak már alkalma nyílt annak megállapítására, hogy az ezen ítélet alapjául szolgáló ügyekben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmekből nem tűnt ki, hogy e felelősség az ilyen esetekre korlátozódott volna.
- 93 A fenti megfontolások összességére tekintettel a második és a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUSZ 2. cikkel, az EUSZ 4. cikk (2) és (3) cikkével, az EUMSZ 267. cikkel és az uniós jog elsőbbségének elvével összefüggésben úgy kell értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amely lehetővé teszi a nemzeti bíróság fegyelmi felelősségének megállapítását azon az alapon, hogy az a Bíróság által értelmezett uniós jogot alkalmazta, és figyelmen kívül hagyta az érintett tagállam alkotmánybíróságának az uniós jog elsőbbsége elvével összeegyeztethetetlen ítélkezési gyakorlatát.

A költségekről

- 94 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) Az EUSZ 2. cikkel, az EUSZ 4. cikk (2) és (3) bekezdésével, az EUMSZ 267. cikkel és az uniós jog elsőbbségének elvével összefüggésben úgy kell értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amely maga után vonja, hogy a tagállam rendes bíróságai nem jogosultak arra, hogy megvizsgálják egy olyan nemzeti rendelkezésnek az uniós jog rendelkezéseivel való összeegyeztethetőségét, amelyet e tagállam alkotmánybírósága összhangban állónak nyilvánított az uniós jog elsőbbsége elvének tiszteletben tartását megkövetelő nemzeti alkotmányos rendelkezéssel.**

- 2) Az EUSZ 2. cikkel, az EUSZ 4. cikk (2) és (3) cikkével, az EUMSZ 267. cikkel és az uniós jog elsőbbségének elvével összefüggésben úgy kell értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amely lehetővé teszi a nemzeti bíróság fegyelmi felelősségének megállapítását azon az alapon, hogy az a Bíróság által értelmezett uniós jogot alkalmazta, és figyelmen kívül hagyta az érintett tagállam alkotmánybíróságának az uniós jog elsőbbsége elvével összeegyeztethetetlen ítélkezési gyakorlatát.**

Aláírások